

**УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ АПН УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЛА СТРАДА-УКРАЇНА»
ПРЕДСТАВНИЦТВО ДИТЯЧОГО ФОНДУ ООН (ЮНІСЕФ)**

**РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ
«РОЗПОВСЮДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА ТА БУЛІНГУ
В ДИТЯЧОМУ СЕРЕДОВИЩІ»**

2019 рік

Мета опитування – дослідження уявлень учасників освітнього процесу щодо розповсюдженості насильства та цькування (булінгу) в дитячому середовищі та можливих шляхів його подолання.

Строки: січень-лютий 2019 р.

Учасники: 14 закладів освіти Донецької та Луганської областей (ТПУ) (12 шкіл та 2 ДНЗ).

У дослідженні взяли участь **1346 учнів**. Гендерний розподіл опитаних: 641 (47,6%) чоловіча стать та 705 (52,4%) - жіноча.

Вікові межі досліджуваних були наступні: 10 років - 73 учні (5,4%); 11 років - 192 учні (14,3%); 12 років- 204 учні (15,2%); 13 років- 163 учні (12,1%); 14 років- 234 учні (17,4%); 15 років- 190 учнів (14,1%); 16 років- 162 учні (12,0%); 17 років- 70 учнів (5,2%), 18 років- 3 учні (0,2%). Також 55 (4,1%) учнів не вказали свій вік з особистих причин.

У дослідженні також взяли участь **257 педагогів**, які працюють в школі. Гендерний розподіл педагогів: 26 (10,1%) чоловіча стать та 231 (89,9%) - жіноча. Вікові межі досліджуваних 19-74 роки. Педагогічний стаж опитаних від 4 місяців до 53 років. З них 65,5% (171 особа) має класне керівництво. Також 30 педагогів які працюють в ЗДО долучились до дослідження. Гендерний розподіл: 3 (10%) чоловіча стать та 27 (90%) - жіноча. Вікові межі досліджуваних були 29-60 років. Педагогічний стаж респондентів від року до 45 років педагогічної роботи.

779 батьків, діти яких навчаються в школі, висловили свою думку щодо проблеми насильства. Гендерний розподіл: 166 (20,8%) чоловіча стать та 663 (79,2%) - жіноча. Вікові межі досліджуваних були 23-67 років. Вік дітей, які відвідують ЗО - 6-19 років. З них 43,7% (339 особи) хлопчики, 56,1% (435 особи) - дівчатка, 48,2% (385 осіб) мають дві і більше дітей.

Було опитано **116 батьків**, діти яких навчаються в ЗДО. Гендерний розподіл учасників: 17 (14,7%) чоловіча стать та 97 (83,6%) - жіноча. Вікові межі досліджуваних були 24-46 років. Вік дітей, які відвідують ДЗО - 1-7 років. З них 45,7% (53 особи) хлопчики, 44,8% (52 особи) - дівчатка, 6% (7 осіб) мають дві і більше дітей.

Опитування проходило в рамках проекту «Створення безнасильницького середовища у 14 Безпечних школах у Донецькій та Луганській областях» який впроваджується ГО «Ла Страда-Україна» за підтримки Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ)

1. Як Ви вважаєте, чи зростає кількість випадків насильства в освітньому середовищі протягом останніх 5 років?

85 (73,3%) батьків, діти яких відвідують ЗДО, зазначили, що кількість випадків насильства в освітньому середовищі протягом останніх 5 років значно зростає. Таку ж тенденцію спостерігали 14 (46,7%) педагогів ЗДО і 127 (49,4%) педагогів, які працюють в школі, а також 428 (53,6%) батьків, діти яких відвідують школу.

2. Як би Ви визначили ставлення один до одного учнів і учениць у Вашому класі?

903 (67,1 %) учні вказали на те, що стосунки в їхньому класі є дружніми та 541 (67,7 %) батьків та 168 (65,4 %) педагогів підтримали цю позицію.

Співчутливими стосунки в класі охарактеризували 108 (8,0%) учнів, 100 (12,2%) батьків та 40 (15,6%) педагогів.

58 (4,3 %) учнів, 12 (10,3 %) батьків та 4 (1,6 %) педагоги описали їх як ворожі.

При цьому 277 (20,6%) учнів, 20 (2,5%) батьків та 45 (17,5%) педагогів зазначили, що стосунки один до одного в колективі є байдужими.

Ситуація в ДЗО є схожою. 87 (75%) батьків та 22 (73,3 %) вихователя вказали на те, що стосунки в їхній групі є дружніми. Ще 8 (6,9%) батьків 5 (16,7%) вихователів та охарактеризували їх як співчутливі. Ворожими стосунки назвали 12 (10,3 %) батьків і 2 (6,7 %) вихователя. При цьому 9 (7,8%) батьків та 1 (3,3%) вихователь зазначили, що стосунки один до одного в колективі є байдужими

Не зважаючи на те, що більшість опитаних обрали позитивні характеристики для ситуації в класі, викликає занепокоєння атмосфери байдужості та ворожості. Слід вказати, що саме байдужість породжує та толерує прояви насильства.

3. Як Ви ставитеся до проявів насильства?

Аналізуючи дані щодо особистої позиції опитаних до явища насильства, ми отримали наступні результати.

810 (60,2%) учнів, 652 (81,6%) батьків та 232 (90,3%) педагогів вважають, що будь-яке насильство є неприпустимим. Також цю думку підтримують 90 (77,6%) батьків, діти яких навчаються в ЗДО та 23 (76,6%) вихователя.

213 (15,8 %) учнів, 67 (8,4%) батьків та 17 (6,6%) педагогів ставляться позитивно, якщо це самозахист. В ЗДО маємо схожі результати: 25 (21,6%) батьків та 5 (16,7%) вихователів підтримують цей варіант.

Для 117 (8,7%) учнівства насильство можливе за певних обставин. Також 61 (7,6%) батько та 5 (1,9%) педагогів, 2 (6,7%) вихователя поділяють цю думку. І для 117 (8,7%) батьків, діти яких навчаються в ЗДО насильство також можливе за певних обставин.

107 (7,9 %) осіб з числа учнівства, 7 (0,9 %) батьків та 1 (0,9 %) батько ставляться байдуже, якщо це не стосується їх особисто. Це якраз ті особи, які дають “мовчазну згоду” на насильство щодо оточуючих. Слід підкреслити, що ніхто з вихователів і педагогів не виявив байдужого ставлення до насильства. Вважаємо, це результатом вагомої профілактичної роботи серед педагогів та актуалізації питання булінгу в освітній сфері.

4. На вашу думку, ознаками насильства є?

Зрозуміти настільки респонденти готові ідентифікувати насильство в повсякденному житті нам дозволи аналіз відповідей опитаних стосовно ознак насильства.

Відтак, 755 (56,1%) учнів, 577 (72,2%) батьків, 755 (56,1%), 35 (30,2%) батьків дошкільнят та 22 (73,3%) вихователя ЗДО вважають насильством певні дії однієї людини стосовно іншої без її згоди.

Контроль вільного часу з боку дорослих лише 93 (6,9%) учня, 127 (15,9%) батьків, 54 (21%) педагоги та 8 (26,7%) вихователів вважають за ознаку насильства. Більшість батьків (59,5%, 69 осіб) вказують на те, що ці дії мають насильницький характер. Причиною цього може бути значна психолого-педагогічна просвіта молодих батьків. Сьогодні існують багато онлайн програм та офлайн тренінгів, де молоді батьки навчаються ненасильницькому вихованню.

27 (23,3%) батьків дошкільнят, 16 (55,3%) вихователів, 541 (67,7%) батько школярів та 203 (79%) педагоги вважають ознакою насильства заподіяння шкоди психічному здоров'ю. При цьому 565 (42,0%) ідентифікують принизливі погляди, образливі рухи тіла, міміки обличчя, ігнорування як насильство.

25,9% (30 осіб) 43,3% (13 осіб) 57,3% (458 осіб) 87,5% (225 осіб) вказали, що приниження почуття честі та гідності є насильством.

Заподіяння матеріальної шкоди оцінюють як прояв насильства 10 (8,6%) батьків дошкільників, 9 (30%) вихователів, 336 (42,1%) батьків школярів та 105 (40,9%) педагогів. Навмисне пошкодження одягу чи особистих речей, вимагання грошей 885 (65,8%) учнів, 154 (59,9%) педагогів та 9 (30%) вихователів вважають за прояв насильства.

59 (50,9%) батьків дошкільників, 2 (6,7%) вихователя, 140 (17,5%) батьків школярів, 119 (8,8%) учнів та 33 (12,8%) педагоги характеризують таку поведінку як не задоволення всіх без винятку матеріальних потреб як насильницьку дію стосовно себе.

Заподіяння шкоди фізичному здоров'ю вважають за насильство 42 (36,2%) батьки-дошкільнят, 20 (66,7%) вихователів, 469 (58,7%) батьків школярів та 202 (78,6%) педагоги.

14 (46,7 %) вихователів, 12 (10,3 %) батьків дошкільників, 383 (47,9%) батьків школярів та 150 (58,4%) педагогів зазначили, що образливі дії та приниження за ознакою статі є насильством.

Образливі дії, приниження по відношенню до Вас через що Ви дівчинка вважають за насильство 567 (42,1%) учнів. Стосовно позиції “Образливі дії, приниження по відношенню до Вас через те що Ви хлопчик” зазначили як насильство лише 423 (31,4 %). Це дозволяє зробити висновок, що питання насильства над хлопчиками (а в майбутньому і чоловіками) замовчується та не розглядається серйозно. Те, що по відношенню до дівчинки вважають однозначно проявом насильства, по відношенню до хлопців може сприйматися як суто “чоловіче” виховання.

2 (1,7%) батьків дошкільників, 145 (18,1%) батьків школярів, 6 (20%) вихователів та 74 (28,8%) педагоги вважають насильством бездіяльність однієї людини стосовно іншої, яка потребує допомоги. І лише 242 (18%) учні вказали, що це є ознакою насильства. Отримані результати ще раз підкреслюють, що насильство породжують не лише агресори, а й мовчазний натовп, який не заважає вчинятися злочину.

Обмеження користуванням гаджетами (телефон, планшет і т.п.) вважають ознакою насильства 91 (6,8%) учні, 22 (8,6%) педагоги та 12 (1,5%) педагогів. Ніхто з батьків дошкільників не визначив такі дії як насильство. Цьому може бути кілька пояснень: гаджети купуються за рахунок батьків, тому останні мають абсолютну владу щодо їх користування. Також в Україні дуже актуальною є проблема інтернет-залежності серед дітей, що також зумовлює батьківський контроль часу онлайн.

5. Як часто у Вашому класі виникають конфлікти між:

625 (46,4%) учнів, 795 (100%) батьків та 173 (67,3%) педагогів зазначили, що конфлікти між **хлопцями та дівчатами** виникають інколи. Щодо конфліктів між **самими хлопцями**, то тут 263 (19,5%) учні, 240 (30%) батьків та 34 (12,3%) педагоги зазначили що це буває доволі часто. Про те що конфлікти **між дівчатами** інколи виникають розповіли 473 (35,1%) учні та 161 (62,2%) педагог. 254 (31,8%) батьків зазначили, що такі конфлікти виникають доволі часто.

Інколи в закладі освіти відбуваються конфлікти між **учнівством та педагогам**. Про це сказали 525 (39% учнів), 21 (2,6%) батько та 71 (27,6%) педагог. Інколи конфліктують саме **дівчата та педагоги** (509 (37,8%) учнів, 116 (14,5%) батьків та 46 (17,9%) педагогів) вказали на це. Про те, що **хлопці та педагоги** достатньо часто конфліктують говорять 170 (12,6%) учнів, 126 (15,8%) батьків та 5 (1,9%) педагогів.

Лише 36 (2,7%) учнів та 114 (14,3%) батьків говорять про те, що **учнівство та батьки** конфліктують часто. Проте 90 (35%) педагогів зазначили що учнівство та батьки конфліктують інколи.

48 (3,6%) учнів зазначили, що **дівчата та батьки** часто мають конфлікти. Натомість 126 (15,8%) та 101 (39,3%) педагог зазначили, що такі конфлікти стаються інколи.

46 (3,4%) учнів вважають що конфлікти між **батьками та хлопцями** бувають часто. Проте 452 (56,6%) вважають що вони не відбуваються. І лише 83 (32,3%) педагоги сказали, що все ж таки батьки і хлопці інколи конфліктують.

Про те що **батьки і педагоги** конфліктують доволі часто розповіли 38 (2,8%) учнів та 121 (15,1) батьків. 88 (34,2%) педагогів вказали, про те такі конфлікти інколи бувають.

197 (14,6%) учнів, 121 (15,1%) батьків та 52 (20,2%) педагоги зазначили, що конфлікти **учнями/ученицями – адміністрацією** можуть виникати інколи. При цьому **дівчата з адміністрацією** конфліктують частіше ніж **хлопці**.

274 (20,4%) учні, 126 (15,8%) батьків та 75 (29,2%) педагогів зазначили, що часто спостерігають конфлікти на рівні **педагог-педагог**.

Дещо схожа картина в закладах дошкільної освіти. 25 (21,6%) батьків зазначили, що конфлікти між **хлопцями та дівчатами** виникають часто. Вихователі (24 (80%) особи) вказали,

що такі конфлікти бувають інколи. Щодо конфліктів між **самими хлопцями**, то тут ми маємо наступні результати: 48 (41,4%) батьків та 13 (43,3%) педагогів зазначили що це буває часто. Конфлікти між **дівчатами** відбуваються часто - на це вказали 26 (22,4%) батьків. 28 (93,3%) вважають що вони відбуваються інколи.

27 (23,3%) батьків та 7 (23,3%) вихователям зазначили, що конфлікти між **вихованцями і вихователями** відбуваються інколи. При цьому 16 (13,8%) батьків вважають, що **дівчата та вихователі** інколи мають конфлікти. При цьому всі вихователі вважають, що дівчата та вихователі ніколи не мають конфліктів. Про те, що **хлопці та вихователі** достатньо часто конфліктують говорять 10 (8,6%) батьків та 4 (13,3%) педагоги.

Лише 36 (14,7%) батьків та 7 (23,3%) вихователів зазначили що **вихованцями та батьки** інколи конфліктують.

3 (2,6%) батьків та 7 (23,3%) вихователів зазначили, що **дівчата та батьки** часто мають конфлікти. Також 8 (6,9%) батьків та 5 (16,7%) вихователів вважають що конфлікти між **батьками та хлопцями** бувають достатньо часто.

Про те що **батьки і вихователі** конфліктують доволі часто розповіли 3 (2,8%) батьків та 16 (60%) вихователів.

12 (10,3%) батьків та 15 (50%) зазначили, що часто спостерігають конфлікти на рівні **вихователь-вихователь**.

Аналіз даних дозволяє відслідкувати наступні тенденції. Більша половина учасників переконана, що та чи інша група взагалі не має конфлікти. на нашу думку, це може бути зумовлено тим, що діти розуміють конфлікт лише як негативні ситуацію. Тому маємо такий відсоток відсутності конфліктів. Також в закладах освіти намагають приховувати конфлікти, та більшість з них протікає приховано. про емоції та наслідки конфліктів не прийнято ділитися, такі ситуації не обговорюються. викликає тривогу відсоток респондентів, яким складно визначитись про частоту конфліктів (як правило 10-12% групи).

5. Чи були у Вашому закладі дошкільної освіти випадки, коли конфлікти серед дітей стали причиною або призвели до?

814 (60,5%) учнів, 198 (77%) педагоги, 34 (29,3%) батьки дошкільнят та 8 (26,7%) вихователів вказали, що шкільні конфлікти призводили до словесних образ та принижень в їхньому закладі освіти. При цьому жоден з батьків не знає, чи конфлікти призводили до словесних образ та принижень в їхньому закладі освіти.

Лише 88 (6,5%) учнів, 3 (2,6%) батьків дошкільників та 18 (7%) педагогів сказали, що спостерігали ситуацію в їхньому закладі освіти, коли конфлікт вирішувався ізоляцією когось з учнів чи учениць. Проте ніхто з вихователів не спостерігав такої ситуації. 542 (67,8%) батьків школярів зазначили, що такі ситуації в їхніх закладах освіти були.

366 (27,2%) учнів, 5 (4,3%) батьків дошкільників та 101 (39,3%) педагогів дали позитивну відповідь на питання "Чи були у Вашому освітньому закладі випадки, коли шкільні конфлікти стали причиною або призвели до бійок (тілесних ушкоджень). При цьому ніхто з вихователів ЗДО та батьків школярів про такі випадки не знає.

258 (19,2) учнів, 539 (67,5%) батьків, 26 (86,7%) вихователів та 55 (21,4%) педагогів вказали, на те що в їхньому закладі освіти конфлікти завершувались цькуванням когось з учнів, учениць у безпосередньому спілкуванні.

23 (19,8%) батьків дошкільнят, 114 (14,3%) батьків школярів, 127 (49,4%) педагогів та 4 (13,3%) вихователів вказали, що конфлікти призвели до пошкодження особистих речей.

302 (22,4%) учнів, 69 (26,8%) педагогів, 4 (13,3%) вихователі та 412 (51,6%) батьків школярів розповіли, що конфлікти завершувались чи призводили до цькування когось з учнів, учениць в соціальних мережах.

501 (37,2%) учнів, 126 (15,8%) батьків-школярів, 12 (4,7%) педагогів сказали, що в їхньому закладі освіти були випадки коли через конфлікт учні змінювали місце навчання. При цьому ніхто з вихователів не спостерігав подібних подій в своєму закладі освіти.

6. Вкажіть, чи траплялися у Вашій школі/закладі наведені нижче події та як Ви були до них долучені?

927 (68,9%) учнів, 66 (25,7%) педагогів та 12 (40%) вихователів були свідками бійки між однокласниками/однокласницями. 508 (37,7%) учнів, 61 (23,7%) педагогів та 16 (53,3%) вихователів бачили бійку між однокласниками. 180 (13,4%) учнів, 28 (10,9%) педагогів та 4 (13,3%) вихователів виступали в ролі свідків бійки між однокласницями. 100 (7,4%) учнів були свідками побиття дитини (дітей) молодших класів учнями/ученицями старших класів. Проте ніхто з педагогів такої ситуації не спостерігав. 316 (23,5%) учнів, 85 (33,1%) педагогів та 8 (26,7%) вихователів бачили відбирання, пошкодження особистих речей у когось. 393 (29,2%) учнів, 105 (40,5%) педагогів та 4 (13,3%) вихователів бачили приниження, цькування з боку хлопців. 367 (27,3%) учнів та 64 (24,9%) педагогів ставали свідками приниження, цькування з боку дівчат. Ніхто з вихователів такої картини не спостерігав. 160 (11,9%) учнів та 9 (3,5%) педагогів були свідками словесних образ з боку вчителів. Знову ж таки, ніхто з вихователів ЗДО таких подій не бачив. 99 (7,4%) учнів та 11 (4,3%) педагогів були свідками повної або часткової ізоляції/бойкот. Ніхто з вихователів не був свідком таких подій. 84 (6,2%) учнів спостерігали вимагання грошей одних учнів/учениць у інших. 58 (4,3%) учнів та 11 (4,3%) педагогів були свідками образливих дій, приниження по відношенню до дитини через те що вона дівчинка. І знову ж таки, ніхто з вихователів таких подій в ЗДО не підтверджує. 49 (3,6%) учнів спостерігали образливі дії, приниження по відношенню до дитини через те що він хлопчик. З боку педагогів та вихователів, підтвердження таких подій немає. 503 (37,4%) учнів та 48 (18,7%) педагогів виступали в ролі свідка при цькуванні в соціальних мережах.

50 (3,7%) учнів виступали в ролі кривдника, а саме були учасником бійки між однокласниками/однокласницями. 31 (2,3%) учнів відповіли, що брали участь у бійках між однокласниками. Лише 6 (0,4%) осіб мають досвід участі в бійках між однокласницями. 100% учнів зазначили, що не виступали в ролі кривдника при побитті дитини (дітей) молодших класів учнями/ученицями старших класів. 5 (0,4%) учнів мають досвід відбирання, пошкодження особистих речей. 47 (3,5%) учнів організували приниження, цькування з боку інших учнів. Лише 5 (0,4%) учні можуть ідентифікувати свої дії як приниження, цькування з боку інших учениць. 9 (0,7%) учні підтримували словесні образи з боку вчителів. 17 (1,3%) з числа учнів організували повну або часткову ізоляцію/бойкот іншим учням. 100% (1346 осіб) дали негативну відповідь на питання "Чи були вони в ролі кривдника під час вимагання грошей одних учнів/учениць у інших?" 14 (1,0%) учнів зазначив що здійснювали образливі дії, приниження по відношенню до дитини через те що вона дівчинка. Лише 5 (0,4%) учнів вказали що з їхньої сторони були образливі дії, приниження по відношенню до дитини через те що він хлопчик. Також 33 (2,5%) учнів здійснювали цькування в соціальних мережах. Жоден з вихователів та педагогів не виступав в ролі кривдника в зазначених подіях.

38 (2,8%) учнів були в ролі жертви бійки між однокласниками/однокласницями. 53 (3,9%) учнів потерпіли в бійці між однокласниками. 6 (0,4%) учнів постраждали внаслідок бійки між однокласницями. Також 6 (0,4%) учні були в ролі потерпілої сторони побиття дитини (дітей) молодших класів учнями/ученицями старших класів. 67 (5,0%) учнів постраждали внаслідок відбирання, пошкодження особистих речей. Також 4 (13,3%) вихователі також постраждали від таких дій. 61 (4,5%) учень потерпали від приниження, цькування з боку інших учнів. 48 (3,6%) учнів мали негативні наслідки від приниження, цькування з боку інших учениць. 26 (1,9%) учнів були потерпілими внаслідок словесних образ з боку вчителів. Також 7 (0,5%) учнів були в ролі

того, кому було оголошено повну або часткову ізоляцію/бойкот. 19 (1,4%) учнів потрепали від вимагання грошей одних учнів/учениць у інших. Ніхто з числа учнів осіб не були в ролі потерпілого через образливі дії, приниження по відношенню до дитини через те що він хлопчик або дівчинка. 24 (1,8%) учнів потерпали від цькування в соціальних мережах. Жоден з вихователів та педагогів не виступав в ролі потерпілого в зазначених подіях.

7. Які прояви цькування (булінгу) на Вашу думку найбільш розповсюджені?

817 (60,7%) учні, 55 (47,4%) батьків дошкільників, 4 (13,3%) вихователів та 172 (66,9%) педагогів вважають, що штовхання стусани ляпаса є достатньо поширеними. Ніхто з батьків не вважає такі насильницькі дії розповсюдженими.

505 (37,5%) учнів, 15 (12,9%) батьків дошкільників, 183 (22,9%) батьків школярів та 71 (27,6%) педагогів говорять про поширеність пошкодження чи знищення одягу чи іншого майна.

796 (59,1%) учнів, 7 (6%) батьків дошкільників, 455 (59,6%) педагогів та 152 (59,1%) педагогів думають що саме поширення образливих чуток, образливі жарти, погрози є на сьогодні достатньо розповсюдженими. Ніхто з вихователів так не вважає.

327 (24,3%) учнів, 7 (6%) батьків дошкільників, 789 (98,7%) батьків школярів та 191 (25,7%) педагогів говорять про розповсюдження неправдивої інформації про людину через мережу інтернет.

314 (23,3%) учнів, 9 (1,1%) батьків школярів та 113 (44%) педагогів вважають, що принизливі прізвиська є достатньо популярним. Проте ніхто з вихователів та батьків дошкільників таку думку не підтримують.

8. Чи стикалися Ви особисто з будь-якими проявами насильства та булінгу відносно себе?

1051 (78,1%) учнів вказали, що ніколи не зіштовхувались з проявами насильства. Проте 248 (18,4%) зазначають, що іноді в їхньому житті відбуваються насильницькі дії. Лише 30 (2,2%) осіб часто відчують булінг по відношенню до себе. 2 (0,1%) учні постійно стикаються з будь-якими проявами насильства. 15 (1,1%) учнів говорять, що їм важко відповісти на це питання.

9. Чи стикалися Ви особисто з будь-якими проявами насильства та булінгу відносно себе?

67 (57,8%) батьків дошкільників вказали, що ніколи не зіштовхувались з проявами насильства. 100% батьків школярів (799 осіб) вказали, що ніколи не зіштовхувались з проявами насильства.

10. Якщо б Ви стали свідками насильства та булінгу серед однолітків, якими б були Ваші дії?

Якби учні/учениці стаи свідками насильства чи булінгу серед однолітків 869 (64,4%) відразу оповістили про цю ситуацію дорослим. 164 (12,2%) учнів спробували самі втрутитися і припинити насильство (булінг). Ще 146 (10,8%) учнів зателефонують до поліції. 89 (6,6%) опитаних вказали, що не будуть втручатися (самі розберуться). Ще 64 (4,8%) учнів спробують з'ясувати причину. І лише 14 (1,0%) осіб зателефонують на Національну дитячу «гарячу» лінію.

11. Якщо б Вам стало відомо про факт насильства серед дітей якими б були Ваші дії?

Якби, респонденти стали свідком насильства:

76 (65,5%) батьків дошкільників, 16 (53,3%) вихователі, 536 (67,1%) батьки школярів та 232 (90,3%) педагоги повідомили про випадок адміністрацію закладу;

84 (72,4%) батьків дошкільників, 16 (53,3%) вихователів, 386 (48,3%) батьків школярів та 192 (74,7%) педагоги повідомили про випадок батьків дітей;

29 (25%) батьків дошкільників, 22 (73,3%) вихователя, 182 (22,8%) батьки школярів та 120 (46,7%) педагогів долучили б до вирішення ситуації фахівця/фахівчиню (практичного психолога, соціального педагога, медіатора);

65 (56%) батьків дошкільників, 15 (50%) вихователів, 245 (30,7%) батьків школярів та 71 (27,6%) педагоги з'ясували б причину самостійно;

6 (5,2%) батьків дошкільників та 61 (7,6%) батьків школярів покарали б винуватця самостійно. Проте ніхто з вихователів та педагогів так не вчинив.

5 (4,3%) батьків дошкільників та 165 (20,7%) батьків школярів не втрутився б (самі розберуться). При цьому ніхто з вихователів та педагогів не послідував цьому прикладу.

6 (5,2%) батьків дошкільників та 172 (8,9%) педагогів звернулися до поліції. Проте ніхто з вихователів та батьків школярів так не вчинив.

12. На Вашу думку, хто найчастіше виступає булером (кривдником/кривдницею)?

654 (47,9 %) учні, 53 (45,7 %) батьків дошкільників, 4 (13,3 %) вихователі та 799 (100%) батьків школярів та 121 (47,1%) педагоги зазначили, що хлопці найчастіше є булерами.

165 (12,3%) учні, 6 (5,2%) батьків дошкільників, 8 (26,7%) вихователі, 139 (17,4%) батьки школярів та 32 (12,5%) педагоги зазначили, що найчастіше дівчата виступають в ролі булера.

528 (39,2%) учні, 31 (26,7%) батьків дошкільників, 11 (36,7%) вихователі, 4 (0,5%) батьки школярів та 91 (35,4%) педагоги вказали, що в такій ролі можуть бути діти, які мають лідерські якості.

658 (48,9%) учні, 59 (50,9%) батьків дошкільників, 8 (26,7%) вихователі, 528 (66,1%) батьки школярів та 84 (32,7%) педагоги зазначили, що булером може бути будь-хто.

Також 282 (21,0%) учні, 15 (12,9%) батьків дошкільників, 182 (22,8%) батьки школярів та 99 (38,5%) педагоги вважають, що найчастіше булером можуть бути діти, фізично сильніші.

На противагу цьому 17 (1,3%) учні, 100 (12,5%) батьки школярів та 1 (0,4%) педагог вказали, що це можуть бути діти, фізично слабші. При цьому ніхто з батьків дошкільників та вихователів так не вважають.

13. На Вашу думку, хто найчастіше потерпає від булінгу (можна обрати декілька відповідей)?

172 (28%) учні, 31 (26,7%) батьки дошкільників та 21 (8,2%) педагог вважають, що найчастіше від насильства потерпають хлопці. Проте ніхто з вихователів та батьків школярів не поділяє цієї думки.

Натомість 308 (22,9) учнів, 11 (9,5%) батьків дошкільників, 1 (0,1%) батьки школярів та 25 (9,7%) педагогів думають, що це дівчата. Разом з тим ніхто з вихователів так не вважає.

746 (55,4%) учні, 67 (57,8%) батьків дошкільників, 18 (60%) вихователів, 115 (14,4%) батьків школярів та 197 (76,7%) педагогів відповіли, що найчастіше потерпають від насильства діти, які відрізняються від інших будь чим.

32 (2,4%) учні, 663 (83%) батьки школярів та 18 (7,0%) педагогів переконані, що це дівчата, які гарно навчаються. 64 (4,8%) учнів та 36 (4,55) батьків вважають, що це можуть бути хлопці з тією ж ознакою.

Також це можуть бути дівчата, які мають проблеми в навчанні. Так думають 107 (7,9%) учнів, 35 (4,4%) батьків школярів та 12 (4,7%) педагогів. Про те, що хлопці з такою ознакою можуть потерпати від насильства зазначають 93 (6,9%) учні, 63 (7,9%) батьки школярів та 18 (7%) педагогів.

191 (14,2%) учні, 3 (10%) вихователі, 33 (28,4%) батьки дошкільників, 61 (7,6%) батько школярів та 58 (22,6%) педагогів вважають, що діти, які не мають сучасних гаджетів, одягу тощо можуть потерпати від насильства.

7 (0,5%) учнів, 16 (13,8%) батьків дошкільників, 413 (51,7%) батьків школярів та 8 (3,1%) педагогів вважають, що це можуть бути діти, фізично сильніші. При цьому ніхто з вихователі такої думки не поділяє.

301 (22,4%) учень, 61 (52,6%) батько дошкільників, 7 (23,3%) вихователів, 100 (38,9%) педагогів та 100% батьки школярів вважають, що частіше від насильства страждають діти, фізично слабші.

14. Чи трапляються у вашій школі випадки цькування (булінгу)?

48 (3,6%) учнів, 4 (13,3%) вихователі та 56 (21,8%) педагогів вважають, що випадки булінгу між учнями/ученицями – педагогами відбуваються доволі часто. Про те, що саме дівчата цькують педагогів вказали 47 (3,5%) учнів, 26 (86,7%) вихователів та 23 (9,18%) педагоги. Хлопці цькують педагогів достатньо часто - саме так вважають 36 (2,7%) учнів, 4 (13,3%) вихователів та 45 (17,5%) педагогів. 36 (2,7%) учнів, 26 (86,7%) вихователів та 11 (4,3%) педагогів вказали, що дуже часто педагоги цькують учнів/учениць. 36 (2,7%) учнів, 4 (13,3%) вихователів та 11 (4,3%) педагогів зазначили, що педагоги цькують часто саме дівчат. 42 (3,1%) учнів, 4 (13,3%) вихователів та 38 (14,8%) педагогів вважають, що саме педагоги часто цькують хлопців. 30 (2,2%) учнів, 26 (76,6%) вихователів та 14 (5,4%) педагогів вказали, що дуже часто відбувається цькування адміністрацією закладу освіти учнів/учениць. 60 (4,5%) учнів, 7 (23,3%) вихователів, 23 (8,9%) педагоги зазначили, що педагоги самі інколи цькують педагогів. 510 (37,9%) учнів, 7 (23,3%) вихователів та 87 (33,9%) педагогів зазначили, що інколи відбувається цькування батьками учнів/учениць. 42 (3,1%) учнів, 4 (13,3%) вихователів та 9 (3,5%) педагогів вказали, що хлопці часто цькують дівчат. 87 (6,5%) учнів, 4 (13,3%) вихователів та 9 (3,5%) педагогів зазначили, що хлопці часто цькують самих хлопців. 42 (3,1%) учнів, 4 (13%) вихователів та 80 (31,1%) педагогів зазначили, що часто дівчата цькують дівчат.

15. До кого Ви звернетесь, якщо насильство та булінг буде застосовуватися до Вас?

Якщо ж насильство буде відбуватись по відношенню до самих учнів 1077(80,0%) звернуться за допомогою до батьків в першу чергу. 306 (22,7%) учнів зазначили, що в першу чергу звернуться до інших родичів або знайомих. До друзів, однолітків звернуться 151 (11,2%) учень. Ще 102 (76%) особи звернуться по допомогу до однокласників/ць. Ще 909 (67,5%) учнів зазначили, що звернуться до класного керівника/ці/вихователя/ки. 62 (46%) опитаних звернуться до іншого вчителя/ки. Лише 178 (13,2%) учнів будуть шукати підтримки в медіатора/ки, 366 (27,2%) - до психолога/соціального педагога. Лише 23 (1,7%) будуть шукати поради на форумах або у соціальних мережах. Також 88 (6,5%) учнів звернуться за консультацією на Національну дитячу "гарячу лінію". Ще 428 (31,8%) учнів звернуться до поліції. Понад 146 (10,8%) ні до кого не звертатимуться, розбиратимуться самостійно.

16. На Вашу думку, до кого звертаються вихованці коли стають свідками або потерпають від насильства та булінгу (можна обрати декілька відповідей)?

Якщо ж насильство буде відбуватись 199 (77,4%) педагогів та 27 (90%) вихователів вважають що діти звернуться за допомогою до батьків в першу чергу.

7,4% (19 осіб) зазначили, що в першу чергу звернуться до інших родичів або знайомих. Діти звернуться до друзів, однолітків вказали 106 (41,2%) педагогів та 3 (10%) вихователі.

Ще 211 (82,1%) педагогів та 27 (90%) вихователів зазначили, що діти звернуться до класного керівника/ці/вихователя/ки. 11 (36,7%) вихователів вважають, що діти шукатимуть підтримки в особі якій найбільше довіряють

79 (30,7%) звернуться до іншого вчителя/ки. 167 (65%) педагогів казали, що діти будуть шукати підтримки в медіатора/ки, 109 (42,4%) педагогів та 4 (13,3%) вихователів думають, що діти звертатимуться до психолога/соціального педагога

Лише 14,4% (37 особи) будуть шукати поради на форумах або у соціальних мережах. 7% (18 осіб) звернуться за конфсультациєю на Національну дитячу “гарячу лінію”.

Педагоги вважають, що ніхто з дітей не буде звертатися до поліції. Понад 36 (14%) педагогів 3 (10%) вихователів вважають, що діти ні до кого не звертатимуться, розбиратимуться самостійно.

17. На Вашу думку, чи розповість Вам ваша дитина, якщо стикнеться з випадком цькування?

69 (59,5%) батьків дошкільнят переконані, що їхня дитина розповість про випадки насильства. 36 (31%) батьків сказали, що їм важко відповісти на це питання. Ще 11(9,5%) зазначили, що скоріш за все дитина їм про це не розкаже. Вражає, що 799 (100%) батьків школярів зазначили, що скоріш за все дитина їм про це не розкаже.

18. Чи діє у Вашому закладі освіти служба порозуміння медіаторів/медіаторок?

1263 (93,8%) учнів, 640 (80,1%) батьків та 257 (100%) педагогів вказали, що в їхньому закладі діє служба порозуміння. При цьому 12 (0,9%) учнів, 159 (19,9%) батьків вказали що такої служби в закладі немає. 71 (5,3%) учнів не знають, про таку службу.

Лише 10,8% (146 осіб), 62 (24,1%) педагогів і понад 778 (97,4%) батьків звертались до служби порозуміння медіаторів/медіаторок. Натомість 1200 (98,2%) та 21 (2,6%) батьків не звертались за послугою медіації.

19. Найбільш дієвими заходами для профілактики булінгу і насильства респонденти вважають:

бесіди з учнями і зустрічі з поліцією - 63 (4,7%) учні; 20 (17,2%) батьків дошкільників; 14 (5,4%) педагогів;

бесіди з батьками - 20 (17,2%) батьків дошкільників, 4 (13,3%) вихователів, 46 (17,9%) педагогів; 18 (7%) педагогів;

бесіди - 49(6,1%), батьки школярів 22 (8,6%) педагоги; 12 (0,9%) учнів;

профілактичні програми - 20 (17,2%) батьків дошкільнят; 0,6% (8 осіб) учнів; 48 (6%) батьків школярів; 49 (6,1%) батьків школярів; 44 (17,1%) педагогів;

спільні заходи з дітьми - 4 (13,3%) вихователів;

все вже є в закладі - 4 (13,3%) вихователів;

побільше роботи психолога - 61 (4,5%) учнів; 22 (8,6%) педагогів;

впровадити виправні роботи для кривдників - 49 (3,6%) учнів;

проводити змагання - 24 (1,8%) учнів;

ввести покарання - 24 (1,8) учні; 10 (1,3%) батьків школярів;

заборонити вчителям кричати на дітей - 7 (0,5%) учнів;

навчити більше медіаторів - 6 (0,4%) учнів;

допомагати одноліткам і посилити дисципліну - 4 (0,3%) учнів;

приділяти більше уваги правовій культурі та культурі спілкування - 4 (13,3%) вихователів; 49(6,1%) батьків школярів;

збільшення секцій та гуртків в позашкільлі - 4 (13,3%) вихователів; 163 (20,4%) батьки школярів; 18 (7,0%) педагогів;
інформаційні куточки - 4 (13,3%) вихователів;
покарання батьків - 49 (6,1%) батьків школярів;
покращення мікроклімату - 49 (6,1%) батьків школярів;
соціальні ролики - 49 (6,1%) батьків школярів;
встановити камери спостереження - 12 (4,7%) педагогів.
розвиток самосвідомості учнів - 20 (7,8%) педагогів.

20. Визначте, які з наведених дій сприятимуть зниженню кількості випадків насильства в освітньому середовищі.

81 (69,8%) батьків дошкільнят, 26 (86,7%) вихователів, 663 (83%) батьки школярів та 203 (79%) педагоги переконані що впровадження якісних профілактичних програм знизить рівень насильства.

Далі 80 (69%) батьків дошкільнят, 23 (76,7%) вихователі, 234 (29,3%) батьки школярів та 236 (91,8%) педагогів надають перевагу покращенню психологічного мікроклімату в групі.

75 (64,7%) батьків дошкільнят, 26 (86,7%) вихователів, 662 (82,9%) батьки школярів та 188 (73,2%) педагогів вважають проведення систематичних просвітницьких заходів з ненасильницької поведінки в закладі дошкільної освіти є вірним шляхом профілактики насильства.

55 (47,4%) батьків дошкільнят, 26 (86,7%) вихователів, 734 (91,9%) батьки школярів говорять про надання правової інформації щодо захисту прав та інтересів дитини.

47 (40,5%) батьків дошкільнят, 15 (50%) вихователів, 793 (99,2%) батьків школярів та 208 (80,9%) педагогів виступають за створення антибулінгової політики.

44 (37,9%) батьків дошкільнят, 18 (60%) вихователів, 618 (77,3%) батьків школярів та 204 (79,4%) педагоги вказали на необхідність формування правової культури та культури спілкування вихованців.

42 (36,2%) батьків дошкільнят, 23 (76,7%) вихователі, 758 (94,9%) батьків школярів та 218 (84,8%) педагогів вважають за необхідне посилення відповідальності батьків за виховання дітей.

32 (27,6%) батьки дошкільнят, 8 (26,7%) вихователів, 791 (99%) батьків школярів та 197 (76,7%) педагогів виступають за збільшення доступності позашкільних закладів, гуртків, секцій.

30 (25,9%) батьків дошкільнят, 3 (10%) вихователі, 735 (92%) батьків школярів та 113 (44%) педагогів бачуть необхідність активізації місцевих громад (сусідів, жителів мікрорайону).

12 (10,3%) батьків дошкільнят, 15 (50%) вихователів, 734 (91,9%) батьки школярів та 98 (38,1%) педагогів виступають за більш суворе покарання винуватців.

18 (60%) батьків школярів та 159 (61,9%) педагогів виступають за регулярне відвідування представником/цею поліції закладів освіти.

791 (99,1%) батьки школярів та 203 (79%) педагоги вважають за необхідне залучення молоді до громадських ініціатив.

189 (73,5%) педагогів говорять про необхідність надання правової інформації щодо наслідків скоєння насильства неповнолітніми .

Громадська організація «Ла Страда-Україна»

Київ, 03113, а/с 26,

Тел./факс: +38 (044) 205 36 95

E-mail: info@la-strada.org.ua

www.la-strada.org.ua, www.facebook.com/lastradaukraine